

GLAGOLJAŠTVO OTOKA KRKA

ZNANSTVENI SIMPOZIJ

Vrbnik, 10–12. listopada 1980.

Bilo bi nemoguće govoriti o kulturnoj povijesti otoka Krka a ne govoriti o glagoljaštvu, kao što bi također bilo nemoguće cjelovito govoriti o glagoljaštvu a mimoći ulogu i udio otoka Krka. Taj je udio doista veoma istaknut s obzirom na značenje sačuvanih epigrafskih i rukopisnih spomenika, njihovu starinu, sadržaj, brojnost. Dok je opat Držiha klesao u kamen zapis „*o ledině juže da Zvanimir kralj hrvatski v dni svoje*“, nije mogao biti svjestan da postavlja temelj jednoj književnosti i da će sam postati jedno od najčešće spominjanih imena u našoj kulturnoj povijesti. Ni kralj Zvonimir nije mogao slutiti da će njegov poklon biti onako dragocjen i da će svojim značenjem zasjeniti mnoge mecenatske pothvate koji su u prvom trenutku izgledali daleko veći. U Bašćansku je ploču uklesano mnogo više negoli su Držiha i Dobrovid predmnijevali. I drugi krčki glagoljski spomenici nadživjeli su vrijeme za koje su bili namijenjeni, pa izišavši iz uporabe kao liturgijski priručnici ili pastoralna pomagala, prestali su biti svojina pojedine crkve i postali nacionalno bogatstvo, svjedočanstvo jezičnog, književnog i slikarskog napora ljudi koji žive izvan velikih kulturnih središta, a ipak se trude da ledina koju su dobili u baštinu ne ostane neobrađena, već da na ovom podneblju urodi koliko može. A urodila je bogato, gotovo bismo rekli, neočekivano bogato. Sačuvano je 450 glagoljskih rukopisa koji su nastali na Krku ili bili doneseni na Krk, a knjiga je bila skupa i kupovala se iz potrebe. A koliko je glagoljskih rukopisa i s otoka Krka i s cjelokupnog glagoljaškog područja netragom nestalo – tko bi to mogao danas procijeniti?!

Ali, nisu spomenici nastajali i živjeli bez čovjeka i mimo čovjeka. Krk je upravo davao ljude i stvarao ozračje. Mnoga imena nisu ostala zabilježena, a rado bismo znali čijim je trudom prepisan Omišaljki misal ili koji su se to žakni izmjenjivali prepisujući brevijare u našim pisarskim radionicama, tko se to trudio da prevede homilije svetih otaca s latinskog na *slovenski* ili na Pavlove poslanice pokuša iznova prevesti po Vulgati. Druga su nam imena, klesarska, prevodilačka, prepisivačka i tiskarska poznata, od dvanaestog stoljeća do našeg. Možda su ipak ostala uglavnom samo u knjigama; rijetko ih srećemo na spomen-pločama ili u nazivima ulica. A zaslužila su jer je naš zajednički dug prema njima neisplativ.

Pa i u ovom našem razdoblju glagoljaštva u kome se glagoljica odavna povukla iz društvenog i gospodarskog života, povukla se – nakon mnogih otpora i polaganog umira-

nja — dapače i iz crkve i prikrila možda tek u polumraku sakristije, zakrivena debelim koricama Parčićeva misala koji samo rijetko neka radoznala ruka otvori, u naše vrijeme, kad je glagoljaštvo postalo predmet samo znanstvenog istraživanja, temelji tom istraživanju postavljeni su i opet na Krku. Ponovno se našao mecena, biskup Mahnić (ovaj put mecena protiv volje cara i kralja) i istraživač profesor Vajs (stranac, kao na pokudu i opomenu nama). Bez njih danas ne bi bilo zavoda u kome se glagoljska baština istražuje, časopisa u kome se objavljuje, sastanaka na kojima se iznose rezultati istraživanja. I premda oni nisu uspjeli u svojoj širini svoga zahvata, ono što je iza njih ostalo izaziva poštovanje i zahvalnost.

Da se čuva poštovanje i zahvalnost, da nije utrnilo zanimanje za glagoljicu i glagoljaštvo, pokazao je i simpozij *Glagoljaštvo otoka Krka*, održan 10.—12. listopada 1980. u Vrbaniku na otoku Krku. Velik broj prisutnih, koji su bili mnogo više sudionici negoli promatrači, govori o tom. Predavanja iznesena na simpoziju više su išla za tim da prošire poznavanje glagoljaštva kod onih kojima je ono blisko negoli da se zadrže na donošenju novih podataka koji bi mogli zanimati isključivo stručnjake. Onako kako su iznesena, ograničena na nekoliko poglavlja, ona su sinteza istraživačkih radova pojedinaca koji su ih izgovorili. Prisutni su zaželjeli da ova predavanja budu objavljena. Nadamo se da će i svima drugima koji se zanimaju za kulturnopovijesna pitanja ova predavanja proširiti poznavanje dijela hrvatske kulturne baštine.

JOSIP TANDARIĆ